

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

FORMATION OF STUDENTS' LISTENING SKILLS WHILE TEACHING SPANISH

Стаття присвячена проблемі формування навичок аудіювання під час викладання іспанської мови студентам закладів вищої освіти. Узагальнено підходи до визначення аудіювання як навчальної діяльності (ключова компетенція для вивчення іноземної мови, через яку засвоюються як лексичні одиниці, так і граматична побудова речення; сприйняття та розуміння усного тексту, спрямованого на тренування розуміння на слух, особливо в освітніх контекстах; перцептивна діяльність, яка поєднує сприйняття та розуміння усної мови, яка тісно пов'язана з пам'яттю). Визначені відмінні риси аудіювання (реактивний вид мовленнєвої діяльності, подібний до читання; орієнтоване на отримання або передачу інформації; первинною формою аудіювання є внутрішній механізм слухового сприйняття, який спирається на психічні процеси, такі як слухове сприйняття, увага, розпізнавання, порівняння мовних елементів, ідентифікація тощо). Висвітлені проблеми, з якими може зітхнутися викладач під час формування навичок аудіювання (фонетичні особливості вимови іспаномовних мовців; нерозуміння соціолінгвістичної та соціокультурної компонентів спілкування; невміння студентів складати звуки, що почули у зв'язане повідомлення). Установлено, що ефективним є формування навичок аудіювання, дотримуючись переходу від простих вправ на аудіювання до більш складних (прослуховування іспаномовного повідомлення без подальшого реагування; прослуховування іспаномовного повідомлення і надання короткої відповіді; прослуховування іспаномовного повідомлення і надання довгої відповіді). Представлено особливості кожного з цих видів роботи. Зроблено висновок, що формування навичок аудіювання є важливим компонентом викладання іноземної мови, яке має впроваджуватися на будь-якому етапі викладання, враховуючи мовну підготовку та вмотивованість студентів.

Ключові слова: аудіювання як навчальна діяльність, формування навичок аудіювання, іспанська мова, студенти.

The article is devoted to the formation of listening skills when teaching Spanish to students of higher education institutions. The approaches to the definition of listening as an educational activity are summarized (key competence for learning a foreign language, through which both lexical units and grammar constructions are mastered; perception and understanding of an oral text aimed at training listening comprehension, especially in educational contexts; perceptual activity that combines the perception and understanding of oral speech, which is closely related to memory). The distinctive features of listening are determined (it is a reactive type of speech, similar to reading; it is focused on receiving or transmitting information; the primary form of listening is the internal mechanism of auditory perception, which relies on mental processes such as auditory perception, attention, recognition, comparison of language elements, identification, etc.). The problems that a teacher may meet when developing listening skills are highlighted (phonetic features of the pronunciation of Spanish speakers; lack of understanding of the sociolinguistic and sociocultural components of communication; students' inability to compose the sounds they heard into a coherent message). It is established that the development of listening skills is effective by following the transition from simple listening exercises to more complex ones (listening to a Spanish message without further response; listening to a Spanish message and giving a short answer; listening to a Spanish message and giving a long answer). The features of each of these types of work are presented. It is concluded that the development of listening skills is an important component of teaching a foreign language, which should be implemented at any stage of teaching a foreign language, taking into account the language level and motivation of students.

Key words: listening as a learning activity, developing listening skills, Spanish language, students.

УДК 378.091.326:811
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.2.9>

Прус Н.О.,
доцент кафедри іноземних мов
та міжкультурної комунікації
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця

Зінченко О.А.,
викладач кафедри ділової іноземної
мови та перекладу
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У сучасній системі вищої освіти студенти мають широкі можливості для академічної мобільності. Такий досвід є суттєвою перевагою для майбутнього спеціаліста, оскільки сприяє підвищенню його конкурентоспроможності та розвитку міжкультурної комунікації на ринку праці. Проте одним із ключових викликів при проходженні конкурсного відбору на міжнародне стажування є необхідність надання документа, що підтверджує рівень володіння іноземною мовою, зокрема листа оцінки або сертифіката міжнародного зразка. На жаль, під час тестування аудіювання часто оцінюється нижче, ніж читання, усне мовлення чи письмо. Це викликає

сумніви у відбірковій комісії щодо здатності студентів сприймати фаховий матеріал іноземною мовою.

З досвіду роботи можна стверджувати, що навіть за наявності певної лексико-граматичної бази та вміння працювати з письмовим текстом здобувачі освіти нерідко постають перед труднощами сприйняття мови на слух. Водночас аудіювання є важливим компонентом для досягнення освітніх і розвивальних цілей, оскільки саме цей вид діяльності сприяє тренуванню пам'яті, особливо слухової, що має велике значення для опанування іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури засвідчив, що вчені

неодноразово зверталися до питань впровадження аудіювання в освітній процес. Так, І. Березневою розкрито деякі аспекти навчання аудіювання на заняттях з іноземної мови у військовому ВНЗ; О. Дьомкін досліджував критерії відбору текстів для аудіювання як засобу формування у студентів вищого навчального закладу іншомовної соціокультурної компетентності; О. Липчанко-Ковачик вивчала особливості навчання аудіювання на заняттях англійської мови; С. Браун розкрив міфи під час навчання аудіюванню; Н. Хайрапетян окреслила деякі проблеми під час проведення аудіювання та шляхи їх вирішення тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом із тим, на нашу думку, література недостатньо висвітлює підходи до формування навичок аудіювання у студентів закладів вищої освіти, які вивчають іспанську мову, що і є **метою публікації**.

Виклад основного матеріалу. Аудіювання є ключовою компетентністю для вивчення іноземної мови, через яку засвоюються як лексичні одиниці, так і граматична побудова речення. До того ж аудіювання стимулює пізнавальну діяльність здобувачів освіти та забезпечує управління процесом навчання. Слід зазначити, що в процесі навчання аудіювання відбувається зворотній зв'язок, створюються сприятливі умови для опанування іноземною мовою.

На основі наукової літератури можна стверджувати, що наразі не існує єдиного визначення аудіювання як навчальної діяльності. Зокрема, аудіювання як вид навчальної діяльності визначається як:

- сприйняття усного тексту, спрямованого на тренування розуміння на слух, особливо в освітніх контекстах. Аудіювання є основою спілкування, оскільки з нього починається опанування усним мовленням. Цей процес передбачає здатність диференціювати звуки, об'єднувати їх у значущі одиниці, зберігати їх у пам'яті, робити ймовірнісні прогнози та інтерпретувати послідовність звуків на основі контексту спілкування [8, с. 23];

- перцептивна діяльність, яка поєднує сприйняття та розуміння усної мови та тісно пов'язана з пам'яттю. Процес сприйняття на слух містить аналіз і синтез мовних одиниць (фонем, морфем, слів і речень) на різних рівнях, в результаті чого звукові сигнали перетворюються на значущі записи, що забезпечує розуміння [3, с. 74].

Науковці звертають увагу на те, що аудіювання тісно пов'язане з іншими видами мовленнєвої діяльності, адже як аудіювання, так і читання спрямовані на сприйняття та семантичну обробку інформації. Слухання і говоріння – це два взаємопов'язаних компоненти усного спілкування, що представляють дві сторони одного явища [7].

Установлено, що відмінні риси аудіювання характеризуються вербальною комунікацією, де:

- аудіювання та говоріння є мовними навичками, які є в основі усного спілкування (хоча інформація також може передаватися за допомогою технічних засобів);

- у процесі спілкування аудіювання є реактивним видом мовленнєвої діяльності, подібним до читання;

- аудіювання орієнтоване на отримання або передачу інформації (вербального повідомлення);

- первинною формою аудіювання є внутрішній механізм слухового сприйняття, який спирається на психічні процеси, такі як слухове сприйняття, увага, розпізнавання, порівняння мовних елементів, ідентифікація, передбачення, групування та збереження пам'яті [4; 6; 7].

Під час роботи з вправами на розвиток навичок аудіювання зі студентами ЗВО, як правило, опрацьовується навчальна ситуація, а комунікативне завдання виражає мету аудіювання. Ми погоджуємося із думкою науковців, що вводити елементи аудіювання в навчальний процес необхідно поступово, дотримуючись принципу від «простого до більш складного». Деякі науковці вважають, що формування у студентів навичок аудіювання необхідно починати не з прослуховування повідомлень, а з попереднього опрацювання лексики та аналізу граматичних конструкцій. Такий підхід є особливо актуальним для студентів з невисоким рівнем володіння іспанською мовою. Це не тільки полегшує сприйняття усного повідомлення, але й мотивує здобувачів освіти до подальшої роботи з навчальним матеріалом [6, с. 205].

Разом із тим, під час формування навичок аудіювання необхідно враховувати певні виклики, до яких можна віднести:

- рівень мовної компетентності студентів;
- фонетичні особливості вимови іспаномовних мовців;

- нерозуміння соціолінгвістичної та соціокультурної компонентів спілкування;

- невміння студентів складати звуки, що почули, у зв'язане повідомлення;

- невміння студентів зосереджуватися на аудіюванні, не відволікаючись від прослуховування та запам'ятовування інформації [1; 9].

Уважаємо, що рівень мовної компетентності є ключовим моментом при формуванні навичок аудіювання. На початковому рівні недоцільно надавати тривалі повідомлення, якщо навіть вони містять у собі прості слова та граматичні конструкції, адже здобувачам освіти важко сприймати іноземну мову на слух. Разом із тим, аудіо повідомлення мають поступово ускладнюватися з мовним прогресом студентів.

Проблеми, пов'язані з фонетичними особливостями та вимовою, підкреслюють індивідуальні особливості мовця, який читає текст, а також здатність сприймати інформацію самим студентом. Як

зазначає О. Липчанко-Ковачик, якщо особливості вимови та інтонації є об'єктивною перешкодою, яку можна подолати шляхом формування графічного образу слова, відмінного від звучання у свідомості слухача, то особливості сприйняття є суб'єктивним чинником, вирішення якого залежить від конкретної проблеми з конкретним студентом. Якщо після прослуховування декількох разів студенти не можуть зрозуміти повідомлення, доцільно прослухати (продивитися) матеріал, підкріплюючи його текстом [3].

Розв'язання проблеми нерозуміння соціокультурних компонентів спілкування було запропоновано О. Дьомкіним, який вважає доцільним:

- обирати відповідний темп звукового повідомлення;
- враховувати гучність і тривалість звучання з урахуванням мовних особливостей та соціокультурної спрямованості;
- надавати перевагу автентичним повідомленням;
- враховувати відповідність мови сучасним вимогам;
- враховувати відповідність віку та рівню володіння мовою здобувачів освіти [2].

З досвіду роботи ми дійшли висновку, що ефективним є формування навичок аудіювання у студентів дотримуючись наступного алгоритму:

- прослуховування іспаномовного повідомлення без подальшого реагування;
- прослуховування іспаномовного повідомлення і надання короткої відповіді;
- прослуховування іспаномовного повідомлення і надання довгої відповіді [6, с. 205].

Так, прослуховування іспаномовного повідомлення без подальшого реагування передбачає формування соціолінгвальної компетентності та створення зв'язку між написанням та вимовою лексичної одиниці та розпізнавання інтонації іспанської мови. Цей вид доречно впроваджувати для студентів з низьким рівнем володіння іспанської мови та супроводжувати аудіювання текстовими повідомленнями або субтитрами, що дозволяє студентам краще розпізнавати одиниці мовлення. Такі завдання спрямовані на розуміння варіативності залежно від тембру голосу, швидкості мовлення та діалектних особливостей.

На нашу думку, у цьому випадку дієвим та ефективним джерелом для аудіювання є канали You tube та спеціальні сайти для викладачів іспанської мови, які дозволяють сформувати у здобувачів освіти навички аудіювання. Так, одним із найпопулярніших каналів для вивчення іспанської мови є You tube канал Easy Spanish та VideoEle, сайти для викладачів іспанської мови як іноземної profedelee.es або deleahora.com, в яких представлено велику кількість відео та аудіоматеріалів, які можна використовувати для аудіювання тем на початкових

рівнях. Зокрема, тут можна знайти велику кількість відео та аудіо на такі теми як знайомство, відвідування ресторанів, заселення та виїзд з готелю, покупки у супермаркеті та інші теми елементарного рівня. Перевагою цих ресурсів є можливість використання субтитрів та наявність транскрипції аудіо текстів, які дозволяють студентам пов'язати написання слова з його вимовою. Також використання автентичних матеріалів з «живими» діалогами мотивує студентів вивчати мову [5].

Разом із тим, вважаємо, що другий тип аудіювання, коли необхідно не тільки прослухати (або подивитися) матеріал, але й надати коротку відповідь є більш ефективним під час формування навичок аудіювання та сприяє підвищенню уваги до виконання завдань. Такий формат завдань дозволяє виявити ступінь розуміння студентом навчального матеріалу. Завдання також можуть супроводжуватися текстовими вправами, але з пропусками відповідних елементів. До розповсюджених вправ цього виду можна віднести тексти з пропусками активної лексики або граматичних конструкцій. Друкована основа не прибирається повністю, але з часом відсоток матеріалу зменшується або може трансформуватися в відповіді на питання або виконання вправи правда/неправда.

Прослуховування іспаномовного тексту та надання довгої відповіді є доцільним для мотивованих студентів, які вивчають мову на просунутому рівні. Такі завдання стимулюють розвиток критичного мислення, мотивують до проведення дискусій та пошуку додаткового матеріалу. Цей тип аудіювання спирається на лекції або науково-популярні програми та фільми. Разом із тим, недоліком цього типу аудіювання є тривалість за часом.

Висновки. Формування навичок аудіювання є важливим компонентом викладання іноземної мови, яке має впроваджуватися на будь-якому етапі викладання, починаючи від початкового і продовжуючи зі студентами, які вивчають іспанську мову на просунутому рівні. Обираючи матеріали, завдання та вправи необхідно враховувати рівень підготовки здобувачів освіти, їхні інтереси та вікові особливості.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Березнева І. Деякі аспекти навчання аудіювання на заняттях з іноземної мови в військовому ВНЗ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 48, том 1, 2022. С. 199–204.
2. Дьомкін О. Критерії відбору текстів для аудіювання як засобу формування у студентів вищого навчального закладу іншомовної соціокультурної компетентності (на прикладі вивчення французької мови). *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 65, том 1, 2023. С. 165–171.
3. Липчанко-Ковачик О. В. Особливості навчання аудіювання на уроках англійської мови. *Інноваційна педагогіка*. Вип 53, № 1, 2022. С. 73–75.

4. Brown, S., Brown, S. Listening myths: Applying second language research to classroom teaching. 2011. Michigan: University of Michigan Press. P. 195
5. Easy Spanish. Youtube. <https://www.youtube.com/@EasySpanish>
6. Hayrapetyan N. Teaching Listening: Problems and Solutions. *Foreign Languages in Higher Education*. 2016. 20 (1–2), 204–214. <http://doi.org/10.46991/FLHE/2016.20.1-2.204>
7. Heredia-Arboleda E. E., Figueroa M. N., Moreno M. U., Cevallos A. A. The Flipped Classroom to Improve the EFL Listening Skill. *Theory and Practice in Language Studies*. 2024. 14 (7). 1960–1970. <https://doi.org/10.17507/tpls.1407.02>
8. Rost M. Teaching and Researching Listening. London: Longman. 2002. 425 p.
9. Srejon D., Sukanto R. Challenges of Teaching English Listening Skills at the Primary Level in Bangladesh. *International Journal of Education & Literacy Studies*. 2024. № 12 (1). P. 3–12. <http://doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.12n.1p.3>